

Jurečka a Stanjura, překvapení prostáčky. Co ještě dělají ve vládě, zní potom, co vylezlo u Ústavního soudu

- CZ24 News | 13. ledna 2024

ČESKO: Ústavní soudce při veřejném projednávání návrhu hnutí ANO na zrušení vládní novely, která loni snížila červnovou valorizaci důchodů, zajímalo, jak předvídatelná byla v lednu 2023 meziroční inflace. Ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka tvrdil, že ji očekával kolem 6 procent, ministr financí Zbyněk Stanjura předpokládal pětiprocentní. „Pokud by mi někdo řekl na konci roku 2021, že v lednu 2023 bude meziroční inflace 17,5 procenta, tak bych mu nevěřil. V polovině roku 2022 však už byla lednová inflace 2023 ve výši 17,5 procenta celkem reálný odhad,“ oponuje pro ParlamentníListy.cz Miroslav Novák, analytik AKCENTA CZ.

Veřejné projednávání návrhu hnutí ANO na zrušení vládní novely, která loni snížila červnovou valorizaci důchodů, má za sebou Ústavní soud. Jeho verdikt se očekává v řádu týdnů, ale jaký bude, je obtížné předjímat. Na jedné straně budou ústavní soudci zvažovat, zda by vyhověním návrhu nerozkolísali stav tuzemských financí, poněvadž by bylo nutné doplatit každému příjemci důchodu částku, o kterou tehdejší rozhodnutím pětikoalice přišel. Na druhé straně nemohou jen tak shodit se stolu logické upozornění předkladatele na možnou retroaktivitu, protože koaliční poslanci se odhodlali změnit valorizační výpočet až tehdy, když už nárok na původní valorizaci vznikl. A stejně tak by ústavní soudci neměli ignorovat další argument předkladatele, že koalice pro schválení novely využila velice problematicky stav legislativní nouze.

Z jednání bylo zřejmé, že ústavní soudce zajímalo především, jak předvídatelná byla tak vysoká inflace za leden 2023. Ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka tvrdil, že vycházel z predikcí Ministerstva financí a České národní banky, a proto ji očekával kolem 6 procent. Podobně se před Ústavním soudem vyjádřil i ministr financí Zbyněk Stanjura. Předpokládal prý meziroční inflaci 5 procent, ačkoli ta ve skutečnosti dosáhla výše 17,5 procenta. Předseda Národní rozpočtové rady Mojmír Hampl uvedl, že informace o inflaci v lednu 2023 byly překvapivé. „Přesunuli jsme se z nížin do vysokých hor,“ okomentoval to. Naopak další ze svědků, ředitel měnové sekce České národní banky Petr Král, prohlásil, že výši inflace na začátku roku 2023 bylo možné předem odhadnout poměrně přesně.

Lednová inflace možná spadla z nebe

Ústavní soudci se tedy budou muset přiklonit buď k názoru, že ministři uvěřili názoru těch, co fatálně selhali při odhadu inflace za leden 2023, nebo dojdou k závěru, že to je ze strany koaličních politiků pouze účelové tvrzení. Tím se mohou snažit jednak vyvinut z toho, proč nekonali už v posledním čtvrtletí roku 2022, ale to by ohrozili volební úspěch svého kandidáta na prezidenta Petra Pavla, jednak přesvědčit veřejnost, že lednová inflace byla něco spadlého z nebe, a tudíž je nikdo nemůže označovat za nezpůsobilé vykonávat vládní funkce. Leckoho by totiž mohlo napadnout, že očekávat lednovou inflaci ve výši 5 nebo 6 procent, když nakonec vyjde 17,5 procenta, je blamáž a projev nevídaného amatérismu, takže pánové Stanjura i Jurečka by v ministerských křeslech už dávno sedět neměli.

Jak by tedy predikoval inflaci někdo, kdo by neměl důvod hrát do karet později „překvapeným“ prostáčkům ve vládě? „Tady je klíčová časová doba před zveřejněním té lednové inflace, tj. před 10.

únorem, kdy Český statistický úřad zveřejnil data. Na začátku února 2023 bylo jasné, že lednová inflace bude už jenom kvůli elektřině a potravinám extrémně vysoká. V lednu 2023 oproti prosinci 2022, tj. meziměsíčně, vzrostla inflace o 6 procent (meziročně o 17,5 procenta), ale i kdyby ten meziměsíční růst byl jenom poloviční, tedy tříprocentní, tak by stejně meziroční inflace byla v lednu velmi vysoká (14,2 procenta). Já měl ten odhad na začátku února na 5 procentech meziměsíčně, to jest 16,4 procenta meziročně," říká pro ParlamentníListy.cz Miroslav Novák, analytik AKCENTA CZ.

Srpnovou prognózu ČNB ministři nečetli

Ve světle tohoto vyjádření šlo od ministrů buď o totální nekompetentnost, nebo vsadili na to, že jim veřejnost a třeba i ústavní soudci uvěří výmluvu, že výslednou inflaci nemohli v takové výši předpokládat ani náhodou. „Česká národní banka prognózovala na začátku srpna 2022 index spotřebitelských cen (CPI inflaci) pro 1. čtvrtletí 2023 na 16,2 procenta a pro celý rok 2023 9,5 procenta. Pokud jde o Ministerstvo financí, tak jeho prognózy se od prognóz České národní banky dlouhodobě v hlavních makro proměnných (hrubý domácí produkt, index spotřebitelských cen, nezaměstnanost) liší jen minimálně," upozorňuje Miroslav Novák, že [z tabulky klíčových makroekonomických indikátorů](#) bylo už s půlročním předstihem zřejmé, že výsledná inflace bude v lednu kolísat kolem 16,2 procenta, nikoli kolem Stanjurových 5 nebo Jurečkových 6 procent.

Analytik AKCENTA CZ také prozrazuje, o kolik se obvykle liší jím provedené odhady inflace oproti později zveřejněným údajům Českého statistického úřadu. „Zase záleží na časovém předstihu a také na celkové výši inflace. Delší období a vysoká inflace dávají prostor pro výraznější odchylky mezi prognózou a následnou realitou. Pokud dělám odhad na další měsíc, tak ta odchylka většinou bývá v průměru $\pm 0,2$ procentní body. Teď pro prosinec 2023 jsem měl odchylku větší +0,5 procentního bodu. Větší odchylky bývají při odhadování lednové inflace, kdy dochází k přeceňování zboží a služeb a ta nejistota ohledně výsledku je výrazně vyšší než u jiných kalendářních měsíců," vysvětluje pro ParlamentníListy.cz Miroslav Novák.

Půl roku předem bylo 17,5 procenta reálný odhad

Podotýká přitom, že při delším odhadu, kde bude inflace za rok, mohou být samozřejmě odchylky výrazně vyšší. „To platilo pro poslední dva roky, kdy jsme měli extrémně vysokou inflaci, a to prostředí bylo hodně nestandardní. Před rokem 2021 byl naopak dlouhodobý odhad inflace v okolí 2 procent skoro jistotou," konstatuje analytik. Mohla tedy jeho samotného loňská lednová inflace vzhledem k hodně nestandardnímu prostředí zaskočit? „Zase jsme u toho času. Pokud by mi někdo řekl na konci roku 2021, že v lednu 2023 bude meziroční inflace 17,5 procenta, tak bych mu nevěřil. V polovině roku 2022 už byla lednová inflace 2023 ve výši 17,5 procenta celkem reálný odhad a na začátku roku 2023 už byla jistota, že inflace bude nad 15 procenty," konstatuje Miroslav Novák.

Čemu tedy přičíst propastný rozdíl mezi skutečností a očekáváními ministrů financí a práce a sociálních věcí? „Omlouvám se, to, bohužel, není otázka na mě, ale na ministry Jurečku a Stanjuru," nechce analytik AKCENTA CZ spekulovat o tom, proč se dva členové Fialovy vlády takovým způsobem znemožnili. Pokud by ústavní soudci za klíčové kritérium pro své rozhodování opravdu brali to, jak předvídatelná byla výše inflace za leden 2023, nemohlo by to dopadnout pro pětikoalici příznivě. Vždyť věrohodnost Stanjurova a Jurečkova tvrzení se, jak vidno, limitně blíží nule. Na verdikt Ústavního soudu si však ještě nějakou dobu počkáme.